

INTERVIEW Valerie Jonckheer is de Bussumse Dr. Dolittle

Dierenpsychiater vaak laatste kans bij gedragsstoornis

Valerie Jonckheer-Sheehy is een drukbezet arts. Uit Frankrijk, Duitsland, België, 'zelfs Texel', zegt de Ierse, stromen de patiënten toe. Patiënten op vier poten, met een eigenaar die op twee, soms verkeerde, benen staat. Valerie Jonckheer (43) is dierenpsychiater, de enige specialist in veterinaire gedragsgeneeskunde van Nederland. De Bussumse is vaak de laatste die nog kan helpen als (meestal) een hond, kat of paard aan ernstige gedragsstoornis lijdt.

Bussum ■ In haar polikamer bij het Evidensia Dierenziekenhuis in Nieuwegein blijkt al heel snel dat Valerie Jonckheer geen dierenfluisteraar wil worden genoemd en zeker niet wil worden vergeleken met 'tv-held' Cesar Milan. Valerie Jonckheer heeft een totaal andere aanpak.

Wij zijn in Nederland allemaal opgegroeid met Martin Gaus en van hem hebben we onze hondenwijsheden. Dus we weten wel hoe we onze honden moeten opvoeden, toch?

„Ik ken Martin Gaus en heb hem regelmatig gesproken. Een ontzettend aardige man, ik zal geen kwaad woord over hem zeggen. Hij is een ervaringsdeskundige en twintig jaar geleden hanteerde hij methodes om honden op te voeden, waar hij nu anders over denkt en daar heb ik respect voor. Maar ik houd me niet bezig met honden-training, ik ben veterinair gedrags-specialist. Mensen komen naar mij met honden, katten of paarden die ernstige gedragsstoornissen hebben. Ik ben een dierenpsychiater, zoals je binnen de dieneeskunde meerdere specialisaties hebt.”

Dieren kunnen mentale gezondheidsproblemen hebben, of zelfs psychische aandoeningen, net als mensen?

„Ja, ik behandel psychiatrische aandoeningen bij dieren. Dat zijn vaak dingen die niet per se met opvoeding te maken hebben. Mensen kunnen een geestelijke stoornis hebben, maar dieren net zo goed. Ik probeer uit te zoeken wat er aan de hand is en dan samen met de eigenaar tot een oplossing te komen. Genezen is vaak heel moeilijk, maar het is wel mogelijk om de situatie leefbaar te maken voor dier en eigenaar. Er zijn een hoop honden die kampen met gedragsproblemen bijvoorbeeld. Die komen in een asiel terecht, worden herplaatst en daarna weer teruggebracht naar het asiel. Als het om ernstige incidenten gaat, zoals bijtgedrag, willen de mensen zo'n dier niet meer. Maar er valt echt nog wel iets mee te bereiken en dat vind ik beter dan het dier te laten inslapen.”

Was je als kind al gek op dieren?

„Ik groeide op in Ierland, op het

platteland. Zat de hele dag tussen de paarden, katten, honden, koeien, varkens en schapen. De eerste woorden die ik schijn te hebben gezegd waren: 'Ik wil de dokter van de dieren worden'. Echt waar! Tijdens mijn studie werd ik vaak verzocht door de chirurgen om agressieve honden uit hun hok te halen. Als kind werd ik door bekenden vaak al Dr. Dolittle genoemd, maar geloof me, ik kan niet met dieren praten. Ik ben wel gek op dieren, ik kan ze ook goed 'lezen' en aanvoelen. Daarnaast werk ik op wetenschappelijke basis.”

Wanneer komt een dier bij jou terecht in plaats van bij een gewone dierenarts of 'gedragsdeskundige'?

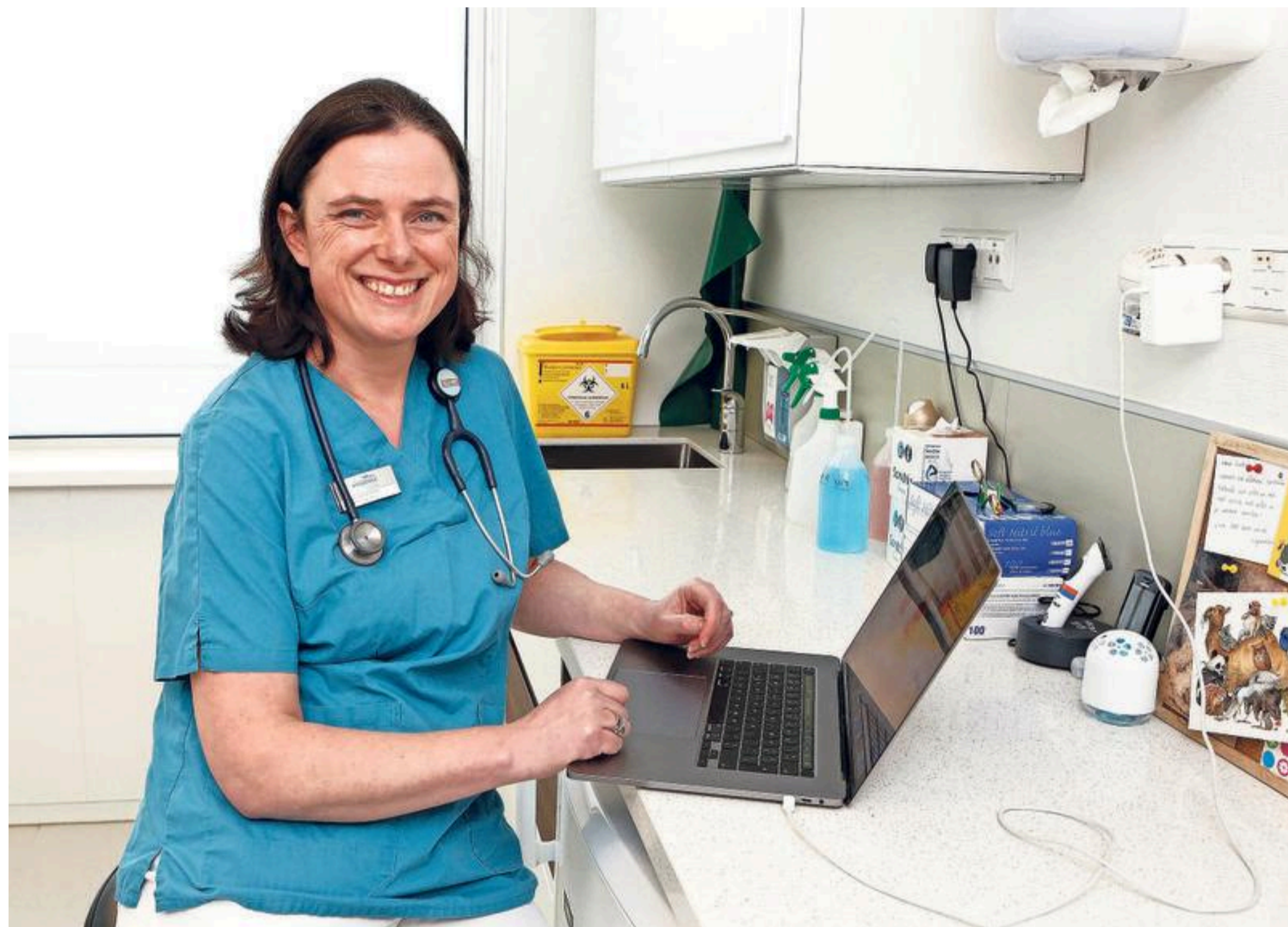
„Ik zie alleen patiënten die door dierenartsen naar mij zijn doorverwezen. Dan is een lichamelijke kwaal of een opvoedingsprobleem vaak al grotendeels uitgesloten. Er zijn honden die zomaar hun baas aanvallen, uit het niets, lijkt het. Honden waarvan je denkt dat ze een dwangmatig stoornis hebben omdat ze steeds hun eigen staart achterna zitten. Is dat verveling, of is er meer aan de hand? En honden die de hele dag overal naar blaffen, tot de eigenaar er gek van wordt. In hun wanhoop worden sommige mensen boos en gaan straffen. Maar dat moet je absoluut niet doen. Ik zeg: 'Niet schreeuwen en gillen.' Want dat helpt niets.”

Hoe behandel je deze dieren?

„Ik zoek uit wat er aan de hand is. En na de diagnose gebruik ik medicijnen, die vaak ook aan mensen worden voorgeschreven. Denk dan aan kalmerende middelen of antidepressiva. Er zijn op dat specifieke gebied wel een paar, maar nog niet veel geneesmiddelen voor dieren. Vervolgens gaan we dat combineren met cognitieve gedragstherapie. Daarin speelt de eigenaar zelf een belangrijke rol. Het vraagt dan ook echt wel iets van de cliënten. Het vereist veel inspanning om een probleem dier op de rails te houden.”

Ik kijk naar je armen, maar zie geen schrammen of littekens. Word jij nooit gebeten?

„Ik word nooit gebeten omdat ik dieren goed kan 'lezen' en ik weet

Valerie Jonckheer in haar werkkamer in Nieuwegein.

STUDIO KASTERMANS/ALEXANDER MARKS

precies wanneer ik wat wel of niet moet doen. Ik neem nooit domme risico's. Het is niet een vak voor iedereen, ook al heb je uitgebreid gestudeerd. Je moet echt dieren kennen.”

Zijn er toch gevallen waarvoor geen andere oplossing is dan euthanasie?

„Dieren met zware stoornissen zijn nooit helemaal te genezen. Ze komen er, net zoals mensen met vergelijkbaar problemen - neem gegeneraliseerde angststoornissen - meestal nooit helemaal vanaf. Het zijn chronische ziektes, die beïnvloed zijn door andere factoren, zoals hun omgeving, erfelijkheid of algemene gezondheid. Het verbeteren van de kwaliteit van leven is het doel van de behandeling. Het mooiste is wanneer je het dier ziet ontspannen en leert om betere keuzes te maken. Zodat eigenaar en dier weer van elkaar kunnen genieten, het herstel van de 'human-animal bond'. Ik denk dat ik in hooguit één procent van de gevallen adviseer om toch in te laten slapen. Meestal hebben we wel succes. Je hebt de problematiek die alleen maar met pillen kan worden opgelost, maar in veel gevallen hangt de mate van herstel van de eigenaar af. Die moet de behandeltraject uitvoeren.”

Bert Jan van Oel

„
In hun wanhoop worden sommige mensen boos en gaan straffen. Maar dat moet je absoluut niet doen

Fabeltjes over opvoeding

'Een bange hond moet je niet troosten, maar negeren'. Valerie: „Onzin, dat doe je met een baby toch ook niet? Je mag een bang dier best geruststellen.”

'Je kunt een jonge pup gerust 's nachts alleen in zijn bench laten. Als hij gaat janken, moet je dat negeren. Dan leert hij het snelst'.

Valerie: „Honden zijn groepsdieren en als het gaat om een 'babyhond', want dat is een puppie, heeft hij echt veel aandacht nodig. Negeren kan welleens, maar soms krijgt zo'n hondje er problemen van, verlatingsangst bijvoorbeeld.”

'Een kleine hond tussen andere optillen is fout, ook al is hij bang. Honden zoeken het onder elkaar altijd wel uit'.

Valerie: „Je kunt je voorstellen dat een kleine hond geïmponeerd is als er een heel grote soortgenoot op hem af komt stuiven. Dat geeft stress. Je kunt omlopen, maar mag je hondje ook gewoon even optillen en uit de situatie halen als hij er last van lijkt te hebben. Niet alle honden zijn even goed gesocialiseerd namelijk.”

Valerie Jonckheer met haar honden op de hei.

A.J. VAN DEN HOUT

Valerie Jonckheer met een patiënt, hovawart Mikki, die last heeft van hyperactiviteit, maar inmiddels stabiel is.